

ननुदेहादन्योपिदेहनाशेननश्यतांकोशकारइवकोशनाशेनेतितत्राह नत्वेवाहमिति त्वमहमिमेचसर्वेअनादयोऽनन्ताश्चस्मइत्यर्थः जातुकदाचित्अहंनआसंइतिनअपितुआसमेव तथात्वमपिनासीरितिनअपित्वासीरेव इमेजनाधिपाःराजानइत्युपलक्षणंसर्वस्यजंतुजातस्य नासन्नितिनअपित्वासन्नेवेतियोजना अनादित्वादनन्ताश्चेत्याह नचेति नभविष्यामइतिनैवकिंतुसर्वेभविष्यामएव ननुदेहस्यानात्मत्वेकथंतत्पीडयायंपीड्यतइतिचेद्यक्षवत्तदभिमानमात्रादितिब्रूमः यदाहियक्षःपरशरीरेविशतितदातत्पीडयादेहपतिर्नबाध्यते तस्यतदानींदेहाभिमानाभावात् यक्षस्तुबाध्यतेऽभिमानसत्त्वादितिलोकेप्रसिद्धं किंच प्राचीनकर्मव्यतिरेकेणजीवनंनोपपद्यते कृतहानाकृताभ्यागमप्रसंगात् दृक्षादिष्वपिप्राक्कर्मस्तीत्यनुमेयं स्थावरजीविकाप्राक्कर्मपूर्विका जीविकात्वात् पाकादिक्रियापूर्वकास्मदादिजीविकावत् अपिचक्रियावैचित्र्यात्कार्यवैचित्र्यंदृष्टंघटशरावोदंचनादिषु तद्वदिहापिसुखदुःखादिवैचित्र्यंप्राक्कर्मवैचित्र्यादनुमेयं तथासद्योजातस्यगोवत्सस्यस्तनपानादौप्रवृत्तिर्जंतुमात्रस्यमरणान्नासश्चप्राग्भवीयानुभवजनितसंस्कारजन्यौभोजनादिप्रवृत्तिश्चोच्छ्वासादिवदित्यतोस्तिप्राचीनकर्म अपिचकौलिकशास्त्रप्रसिद्धमेतत् यथादेवदत्तःस्वशरीरेकंटकवेधेनखिद्यतेएवंशत्रुकृतायांदेवदत्तप्रतिमायांकंटकेनविद्धायांदेवदत्तोव्यथते तत्रव्यथाहेतुर्नांतरंधातुवैषम्यंनापिबाह्यकंटकवेधादिकितुकेवलंप्राक्कर्ममात्रं एवंचबीजांकुरन्यायेनकर्मतज्जन्यसंस्कारपरंपरयाऽनादिःसंसारइतिनदेहनाशादात्मनाशोस्तीतिनभीष्मादयःशोचनीयाः अत्रपूर्वस्मिन्श्लोकेआत्मनोदेहादन्यत्वमुक्तंगतासूनुदेहानितिविशेषणेन अत्रतुसूक्ष्मशरीरविशिष्टस्यात्मनोव्यवहारदृष्ट्यानित्यत्वंसाधितमितिभेदः ॥ १२ ॥ यद्यप्येवंतथापीष्टदेहवियोगजःशोकोभवत्ये

नत्वेवाहंजातुनासंनत्वंनेमेजनाधिपाः ॥ नचैवनभविष्यामःसर्वेवयमतःपरम् ॥ १२ ॥

देहिनोऽस्मिन्यथादेहेकौमारंयौवनंजरा ॥ तथादेहांतरप्राप्तिर्धीरस्तत्रनमुह्यति ॥ १३ ॥

वेत्याशंक्याह देहिनइति देहौस्थूलसूक्ष्मौविद्येतेअस्यसदेहीचिदात्मातस्ययथास्मिन्स्थूलशरीरेकौमाराद्यवस्थासुदेहभेदेपि एकएवाहंबालआसमिदानींदृष्टोस्मीत्यभेदप्रत्यभिज्ञानादैक्यंबालादिशरीरेभ्योन्यत्वंच व्यावृत्तेभ्योनुवृत्तंभिन्नकुसुमेभ्यःसूत्रमिवेतिन्यायात् एवंदेहांतरप्राप्तिरपिस्थूलाच्छरीरादन्येषांलिंगशरीराणांसूक्ष्माणांस्थूलशरीरानुकारिणांप्राप्तिः अयमर्थः यथाएकमपिस्थूलशरीरंकौमाराद्यवस्थाभेदादनेकरूपंएवंनित्यमपिलिंगशरीरंप्राणिकर्मभेदात्सुरनरतिर्यगाद्यवस्थाभेदादनेकंभवति ततश्चोक्तन्यायेनस्थूलादिवसूक्ष्मादपिशरीरादात्माविविक्तएव एवंचशोकादिधर्मिणोलिंगादपिविभिन्नस्यतवइष्टवियोगजःशोकोपिनयुक्तः अतएवतत्रतस्मिन्विषयेधीरोनमुह्यति अभिमानिकौशोकमोहौदेहद्वयाभिमानत्यागाद्धीरंनबाधेतेअतस्त्वमपिधीरोभवेतिभावः पूर्वश्लोकयोर्गतासूनितिवयमितिचबहुवचनंउपाधिभेदाभिप्रायं अत्रतुदेहिनइत्येकवचनंउपधेयचिदात्मैक्याभिप्रायमितिज्ञेयं तथाचश्रुतिरेकस्यात्मनौपाधिकभेदमाह यथास्ययंज्योतिरात्माविवस्वानपोभिन्नाबहुधैकोनुगच्छन् उपाधिनाक्रियतेभेदरूपोदेवःक्षेत्रेष्वेवमजोयमात्मेति क्षेत्रेषुवक्ष्यमाणलक्षणेषुस्थूलसूक्ष्मदेहद्वयात्मकेषु एकोदेवःसर्वभूतेषुगूढःसर्वव्यापीसर्वभूतांतरात्मेतिच एकत्वाच्चविभुत्वमप्यस्यसिद्धं तेनदेहादीनामनित्यानामविभूनांचपराभिमतमात्मत्वंप्रत्याख्यातंवेदितव्यं ॥ १३ ॥